

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економіки та фінансів

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних занять
з дисципліни**

«АНАЛІЗ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ»

**для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти усіх форм навчання за
освітньо-професійною програмою
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» галузі знань 07 «Управління та
адміністрування» спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»**

Тернопіль, 2022

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Аналіз світових товарних ринків» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Укладач: О.Д. Дячун. Тернопіль: ТНТУ. 2022. 33 с.

Укладач: Дячун Ольга Дмитрівна, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя, кандидат економічних наук, доцент

Рецензенти: Левицький Віталій Орестович, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя, доктор історичних наук, доцент

Артеменко Людмила Борисівна, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя, кандидат економічних наук, доцент

Методичні вказівки розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя

Протокол № ____ від _____ р.

Схвалено на засіданні науково-методичної комісії факультету економіки та менеджменту

Протокол № ____ від _____ р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тема 1. Світовий товарний ринок: теоретичні основи	6
Тема 2. Кон'юнктура та ціноутворення на світових товарних ринках	8
Тема 3. Аналіз світового ринку машин та обладнання	11
Тема 4. Аналіз світового ринку паливно-енергетичних ресурсів.....	14
Тема 5. Аналіз ринку сировинних товарів	16
Тема 6. Аналіз ринку продовольчих товарів	18
Тема 7. Аналіз ринку непродовольчих товарів	21
Тема 8. Аналіз ринку послуг	23
Термінологічний словник.....	26
Орієнтовні питання на екзамен.....	29
Методи контролю.....	30
Критерії оцінювання результатів навчання студентів.....	30
Перелік рекомендованої літератури.....	31

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Аналіз світових товарних ринків» висвітлює питання щодо сутності, характерних рис, товарної структури та сучасної інфраструктури світового ринку, дозволяє набути практичні навички оцінювання ситуації на окремих товарних ринках. Вивчення навчальної дисципліни збагачує уявлення про характер процесів, що відбуваються на світових товарних ринках, дає можливість пізнати їх як суперечливу єдність національних та міжнародних проявів суспільного життя, поглиблює знання про проблеми розробки кон'юнктурних прогнозів поведінки споживачів на окремих товарних ринках. Важливою складовою світових ринків є діяльність торговельних посередників, що створюють відповідні вузлові структури в цій системі.

Метою дисципліни «Аналіз світових товарних ринків» є формування у студентів системи сучасних теоретичних і практичних знань щодо особливостей розвитку сучасних світових товарних ринків відповідно до процесів інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя та підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих фахівців.

Завдання навчальної дисципліни.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН 21. Застосовувати знання й уміння для дослідження регіональних і локальних ринків послуг та формування системи послуг суб'єктами торговельного підприємництва.

Вивчення дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

інтегральної:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальних:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальних (фахових):

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК 12. Здатність аналізувати, оптимізувати та реалізовувати комплекс комерційних, технологічних і логістичних процесів діяльності суб'єктів підприємництва у сфері товарного обігу, в тому числі - електронної комерції.

ТЕМА 1

СВІТОВИЙ ТОВАРНИЙ РИНОК: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Зміст теоретичної частини заняття:

1. Сутність і структура світового товарного ринку.
2. Особливі види ринків.
3. Аналіз шляхів розвитку та умов виникнення світових товарних ринків.
4. Класифікація світових товарних ринків.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання

1. Форма господарської взаємодії, за якої усе, призначене для продажу, збувається самим виробником всередині країни – це:

- а) національний ринок;
- б) внутрішній ринок;
- в) світовий ринок.

2. Внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців, це:

- а) світовий ринок;
- б) національний ринок;
- в) фінансовий ринок;
- г) місцевий ринок.

3. Серед форм міжнародних економічних відносин основною і центральною ланкою світогосподарських зв'язків є:

- а) міжнародна міграція робочої сили;
- б) міжнародний рух капіталу;
- в) міжнародна торгівля;
- г) валютно-кредитні відносини.

4. Визначте послідовність еволюції форм ринку:

- а) міжнародний ринок;
- б) місцевий ринок;
- в) внутрішній ринок;
- г) регіональний ринок;
- д) світовий ринок;
- е) національний ринок.

5. Світовий ринок – це:

- а) динамічна система, яка поєднує у єдиний господарський механізм різнонаціональних продавців та покупців, виробників і споживачів товарів за допомогою цінкових та споживчих критеріїв обміну з використанням нормативно-правової та інституційної інфраструктури міжнародних економічних відносин;
 - б) цілісна система господарських зв'язків між національними економіками різних країн, належних до них, або утворених ними суб'єктами господарського життя, а також міжнародними організаціями, яка має характерні лише для себе взаємозв'язки, закономірності та реалізує ті специфічні інтереси, які пов'язані з використанням переваг міжнародного співробітництва, поділу праці та чинникового розміщення;
 - в) динамічна система взаємопов'язаних національних економік та відносин між належними до них суб'єктами економічного життя, яка діє на принципах міжнародного поділу праці та охоплює усі стадії циклу економічного відтворення.
6. Основою для виникнення світового ринку стали:

- а) міжнародна спеціалізація;
- б) міжнародний поділ праці;
- в) міжнародне кооперування виробництва;
- г) інтернаціоналізація виробництва.

7. Характерними рисами світового ринку є:

- а) оптимізація використання чинників виробництва;
- б) економічна політика держав у підтримці міжнародного руху товарів і чинників виробництва;
- в) виконання санаційної ролі;
- г) виникнення економіки відкритого типу в рамках багатьох держав і міждержавних об'єднань;
- д) міждержавне переміщення товарів під впливом не тільки внутрішніх, а й зовнішніх попиту і пропозиції.

8. За характером торговельних угод і взаємин продавців та покупців розрізняють наступні сектори світового ринку:

- а) атомістичний;
- б) регіональний;
- в) відкритий;
- г) монополістичний;
- д) пільговий;
- е) закритий.

3. Завдання

З'ясуйте, у чому відмінність трьох економічних понять: міжнародний ринок, світове господарство, міжнародна економіка?

4. Ситуаційні вправи

Завдання 1

Україна за годину виготовляє 5 кг сиру або 1 м² полотна, а Німеччина — 1 кг сиру або 3 м² полотна.

Проаналізуйте дану ситуацію і дайте відповідь, чи Україна має:

- а) абсолютну перевагу у виробництві сиру, а Німеччина — у виробництві полотна?
- б) абсолютну перевагу у виробництві полотна, а Німеччина — у виробництві сиру?
- в) відносну перевагу у виробництві сиру та абсолютну у виробництві полотна?

Аргументуйте свою відповідь.

Завдання 2

Країна А може виробляти 1 т пшениці або 4 т нафти, використовуючи одну одиницю ресурсів. Країна Б може виробляти 2 т пшениці або 5 т нафти, використовуючи також одну одиницю ресурсів.

Проаналізуйте дану ситуацію і дайте правильну відповідь:

- а) Країна А буде експортувати пшеницю та імпортувати нафту;
- б) Країна Б буде експортувати пшеницю та імпортувати нафту;
- в) Країна А буде імпортувати пшеницю та експортувати нафту;
- г) Країна Б буде імпортувати пшеницю та імпортувати нафту.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 2

КОН'ЮНКТУРА ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВОМУ ТОВАРНОМУ РИНКУ

Зміст теоретичної частини заняття:

2. 1. Кон'юнктура: визначення, фактори та умови формування. Класифікація кон'юнктури.
2. 2. Етапи дослідження і показники аналізу кон'юнктури ринку.
2. 3. Ціноутворення на світовому товарному ринку.
2. 4. Аналіз проблем сучасного ціноутворення.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання

1. Під ринковою кон'юнктурою розуміють:

- а) співвідношення попиту і пропозиції на кон'юнктурні товари та послуги, тобто ступінь збалансованості ринку, що сформувалась, помітилась або змінилась;
- б) попит на товари та послуги, що сформувались на світовому ринку;
- в) пропозиція на товари та послуги, що сформувались на світовому ринку;
- г) всі відповіді вірні.

2. Уся сукупність кон'юнктуро утворюючих факторів структурується на:

- а) постійно діючі, тимчасові, випадкові та стихійні;
- б) фактори стимулюючі та ті, які стримують розвиток економіки;
- в) фактори циклічні та нециклічні;
- г) всі відповіді вірні.

3. Умови формування кон'юнктури це:

- а) зовнішнє середовище відносно кон'юнктури формування факторів, яке на нього впливає;
- б) сукупність економічних, соціально-політичних та міжнародних умов;
- в) співвідношення попиту і пропозиції на кон'юнктурні товари та послуги, тобто ступінь збалансованості ринку, що сформувалась, помітилась або змінилась;
- г) всі відповіді вірні;
- д) вірні відповіді а) та б).

4. Ціни, за якими ведеться торгівля на конкретному національному чи регіональному ринку, це:

- а) ціни ринку;
- б) світові ціни;
- в) ціни зовнішньої торгівлі;
- г) ціни споживача;
- д) ціни тендерні;
- е) ціни фактичні.

5. Грошове вираження міжнародної ціни виробництва, що складається на світовому ринку, ціни найбільш впливових ринкових агентів – це:

- а) монопольні ціни;
- б) світові ціни;
- в) номінальні ціни;
- г) фактичні ціни;
- д) контрактні ціни.

6. Джерелами світового ціноутворення є:

- а) біржові котирування;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни споживача;
- г) ціни фактурні;
- д) ціни пропозицій великих фірм;
- е) середні експортні та імпорتنі ціни.

7. Розрізняють такі форми цін міжнародного контракту залежно від моменту їх остаточного визначення:

- а) рухомі ціни;
- б) роздрібні ціни;
- в) тверді ціни;
- г) ціни з наступною фіксацією;
- д) ціни порівняльні;
- е) змінні ціни;
- є) ціни фактичні.

8. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення і орієнтовно визначаються у момент підписання контракту, але можуть корегуватися залежно від динаміки ринкових цін на відповідні товари – це:

- а) ціни з наступною фіксацією;
- б) змінні ціни;
- в) рухомі ціни.

9. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом міжнародного контракту є товари з тривалим терміном створення та залежать не тільки від динаміки ринкових цін, а й від якості кінцевих виробників, а також реальних витрат виробника, які не завжди легко передбачити заздалегідь, це:

- а) ціни з наступною фіксацією;
- б) курсові ціни;
- в) регульовані ціни;
- г) ціни договірні.

10. Найбільш поширеними у світовій торговій практиці є такі знижки:

- а) прогресивні;
- б) спеціальні;
- в) сезонні;
- г) закриті;
- д) складні;
- е) бонусні.

3. Ситуаційні справи

Завдання 1

На основі інформації, поданої нижче, визначте основні фактори, які впливали на загальногосподарську кон'юнктуру країни А уX-X+4 рр. Побудуйте рівняння регресії, які описують зв'язок між ВВП (y) та факторними ознаками (x1, x2 та ін.). Оцініть можливість його використання для прогнозування.

Таблиця 1 – Вихідні дані для аналізу

Показники	X	X+1	X+2	X+3	X+4
ВВП, млн. у.о.	2385367	2 983 882	3 560 596	3978400	4194102
Індекс споживчих цін, %	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Безробіття, %	9,1	9,3	9,5	8,8	8,2
Курс валюти, дол/ум.о.	25,6	26,6	27,2	28,2	25,2
Експорт, млн у.о.	46,8	45,1	52,6	57,3	64,2

Завдання 2

На основі представленої нище інформації: надайте характеристику циклічності розвитку економіки; спрогнозуйте динаміку ВВП країни А. Горизонт прогнозування – 2 роки.

Таблиця 2 – Вихідні дані для аналізу

Показники	Роки							
	2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020
Валовий внутрішній продукт (у фактичних цінах), млрд.у.о.	176,1	457,3	1120,6	1988,5	2385,4	2983,9	3560,6	3974,6
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	125,8	110,3	109,1	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 3

АНАЛІЗ СВІТОВОГО РИНКУ МАШИН ТА ОБЛАДНАННЯ

Зміст теоретичної частини заняття:

3. 1. Особливості світового ринку машин та обладнання.
3. 2. Сегменти світового ринку машин та обладнання.
3. 3. Аналіз ціноутворення на машини та обладнання.
3. 4. Аналіз світової торгівлі машин та обладнання.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання для самоконтролю

1. Розмістіть країни в порядку збільшення їхньої частки у світовому виробництві продукції машинобудування.

- а) Південна Африка;
- б) США;
- в) Болівія;
- г) Китай;

2. Машинобудівні підприємства Китаю та Японії

- а) спроможні виробляти майже весь асортимент продукції галузі;
- б) працюють на задоволення потреб переважно внутрішнього ринку;
- в) спеціалізуються на виробництві роботів, військової техніки на експорт;
- г) контролюються транснаціональними компаніями США і Європи.

3. Яка держава є світовим лідером з виробництва легкових автомобілів?

- а) Велика Британія;
- б) Німеччина;
- в) Росія;
- г) Японія.

4. Які чинники зумовили стрімкий розвиток автомобілебудування в окремих країнах, що розвиваються, — Бразилії, Індії, Мексиці?

- а) сприятлива екологічна ситуація;
- б) збільшення обсягів видобування рудної сировини;
- в) забезпеченість усіма видами енергоносіїв
- г) дешева робоча сила;
- д) великий внутрішній споживчий ринок;
- е) інвестиційна політика урядів цих країн;
- є) прискорений розвиток науки.

5. Що зумовило переміщення виробництва легкових автомобілів з високорозвинених країн до країн нової індустріалізації?

- а) тяжіння складальних підприємств до розташованих у цих країнах основних центрів виробництва деталей і комплектуючих;
- б) високий рівень розвитку науки й швидке впровадження наукових розробок у країнах, що розвиваються;
- в) налагодження в країнах, що розвиваються, масового виробництва автомобілів власних національних марок;
- г) істотні відмінності в рівнях оплати праці, доходів і споживчих витрат населення в країнах цих двох типів.

6. Яка тенденція характерна для розвитку й розміщення авіаракетнокосмічної промисловості у світі на сучасному етапі?

- а) зміщення основних виробництв літаків та космічної техніки в країни, що розвиваються;
- б) концентрація виробництв цієї галузі у високорозвинених країнах та окремих; постсоціалістичних країнах;
- в) зосередження основного виробництва авіаракетної техніки в нових індустріальних країнах;
- г) комбінування літакобудування з виробництвом промислового обладнання в усіх країнах світу.

7. Яка тенденція характерна для розміщення виробництва морських суден у світі?

- а) зміщення в Азію (Китай, Республіка Корея, Японія) ;
- б) концентрація в Західній Європі (Греція, Іспанія, Данія);
- в) збільшення відриву Америки (США, Канада) від решти країн світу;
- г) зосередження в нових індустріальних країнах Америки (Бразилія, Аргентина).

8. Що зумовило переміщення виробництва легкових автомобілів провідними транснаціональними компаніями з високорозвинених країн у країни, що розвиваються (країн нової індустріалізації)?

- а) тяжіння складальних підприємств до основних центрів виробництва деталей і вузлів;
- б) високий рівень розвитку науки й швидке впровадження наукових розробок у виробництво;
- в) політика урядів щодо налагодження масового виробництва автомобілів власних національних марок;
- г) істотні відмінності в рівнях оплати праці, доходів і споживчих витрат у цих країнах.

9. Визначте напрям міжнародної виробничої кооперації підприємств, які функціонують в Україні та в США.

- а) освоєння енергії припливів і відпливів;
- б) авіаракетокосмічне машинобудування;
- в) будівництво комфортного житла;
- г) вирощування технічних культур.

10. Визначте основні тенденції просторової організації авіаракетокосмічного машинобудування на сучасному етапі.

- а) концентрування виробництв у групі високорозвинених країн;
- б) відновлення позицій на світовому ринку окремих країн із перехідною економікою;
- в) зміщення основних виробництв у країни, що розвиваються;
- г) домінування на світовому ринку Європейського регіону;
- д) розвиток окремих виробництв у нових індустріальних країнах Америки й Азії;
- е) розбудова спеціалізованих технополісів у Західній і Центральній Азії;
- є) стрімке нарощування виробничого потенціалу в Китаї.

3. Ситуаційні вправи

Завдання 1

У місті X, що є ядром промислової агломерації, розташоване велике підприємство, основною продукцією якого є трактори.

Визначте, які вузькоспеціалізовані підприємства економічно вигідно розмістити в кількох малих містах цієї агломерації:

- а) підприємства, які вироблятимуть паливно-мастильні матеріали для тракторів
- б) підприємства, які вироблятимуть метал для виробництва тракторних деталей
- в) підприємства, які вироблятимуть шини для колісних тракторів та автомобілів
- г) підприємства, які вироблятимуть тракторні деталі, комплектуючі вузли

Завдання 2

Проаналізуйте наведену в таблиці інформацію щодо обсягів виробництва автомобілів (млн. шт.) у світі та в десяти країнах, які були лідерами ринку 1990 р. та 2016 р. Визначте основні тенденції розвитку автомобілебудування в країнах світу за період 1990-2016 рр.

1990		2016	
СВІТ	48,5	СВІТ	94,9
Японія	13,5	Китай	28,1
США	9,8	США	12,1
Німеччина	5,0	Японія	9,2
Франція	3,8	Німеччина	6,1
Іспанія	2,1	Індія	4,5
Італія	2,1	Республіка Корея	4,2
Канада	1,9	Мексика	3,6
Велика Британія	1,6	Іспанія	2,9
Республіка Корея	1,3	Канада	2,4
Бельгія	1,2	Бразилія	2,2

1. Автомобілебудування залишається галуззю спеціалізації лише десяти країн.
2. Місце країни в групі лідерів збігається з її місцем у рейтингу країн за обсягом ВВП на одного жителя.
3. Усі країни «Великої сімки» зберігають лідерство.
4. У групі лідерів збільшилася кількість країн нової індустріалізації.
5. Лідером стала країна з найбільшою чисельністю споживачів.
6. Майже половину світового виробництва забезпечують чотири країни Азії.
7. США зменшили обсяг виробництва і поступилися основному конкуренту – Японії.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:
ЗК1, ЗК2; ЗК6;
СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;
ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 4

АНАЛІЗ СВІТОВОГО РИНКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

Зміст теоретичної частини заняття:

4. 1. Сутність світового ринку паливних та енергетичних ресурсів. Енергетичні баланси.
4. 2. Аналіз світового ринку нафти і нафтопродуктів.
4. 3. Аналіз світового ринку газу.
4. 4. Світові ринки вугілля, електроенергії та інших енергоносіїв.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання для самоконтролю

1. Головними експортерами кам'яного вугілля на світовий ринок є:

- а) Австралійський Союз;
- б) Франція;
- в) Аргентина;
- г) Іран;
- д) Південна Африка;
- е) США;
- є) Саудівська Аравія.

2. Оберіть серед країн ті, хто має найбільші поклади нафти:

- а) Іран;
- б) Канада;
- в) Південна Африка;
- г) Саудівська Аравія;
- д) Україна;
- е) Венесуела;
- є) Індія.

3. Укажіть країни Європи, які мають найбільші обсяги видобутку нафти:

- а) Італія і Румунія;
- б) Франція і Швеція;
- в) Німеччина й Іспанія;
- г) Велика Британія і Норвегія.

4. Виберіть країни Африки багаті на нафту:

- а) Південна Африка, Замбія, Намібія;
- б) Ліберія, Камерун, Гвінея-Біссау;
- в) Алжир, Лівія, Єгипет;
- г) Нігерія, Габон, Ангола.

5. Найбільший у світі нафтопереробний завод працює у країні:

- а) Італія;
- б) Німеччина;
- в) Сінгапур;
- г) Китай.

6. Осередком світової нафтової промисловості є країни-члени організації :

- а) ФАО;
- б) НАТО;
- в) ОПЕК;
- г) МАГАТЕ.

7. Оберіть серед запропонованих нафтогазові басейни, що розміщені у Північній Америці:

- а) Північноморський;
- б) Техаський;
- в) Зондський;
- г) Сахарський;
- д) Західноканадський;
- е) Аляскінський;
- є) Каліфорнійський.

8. Найбільшими експортерами нафти є країни:

- а) Перської затоки;
- б) Північної Африки;
- в) Південно-Східної Азії;
- г) Латинської Америки.

9. Укажіть країни, які видобувають найбільше природного газу у світі:

- а) Туркменістан, Україна, Австралія;
- б) Іран, Велика Британія, Мексика;
- в) Росія, США, Канада;
- г) Китай, Нідерланди, Венесуела.

10. Найбільш екологічно чистий вид палива на сьогодні - це:

- а) кам'яне вугілля;
- б) уранові руди;
- в) нафта;
- г) природний газ.

11. У Європі найбільшим нафтогазоносним басейном є:

- а) Західносибірський;
- б) Центральноамериканський;
- в) Північноморський;
- г) Волго-Уральський.

12. 40% всього світового видобутку природного газу забезпечують дві країни:

- а) Китай та Індія;
- б) Росія та США;
- в) Саудівська Аравія та Іран;
- г) Канада та США.

13. 80% всього природного газу транспортують за допомогою:

- а) нафтопроводів;
- б) метановозів;
- в) танкерів;
- г) газопроводів.

3. Ситуаційні вправи

Завдання 1

Проаналізуйте світовий ринок паливно-енергетичних ресурсів. Визначте у скільки разів протягом ХХ ст. збільшилось використання паливно-енергетичних ресурсів (оберіть правильну відповідь із запропонованих варіантів):

- а) у 2 рази;
- б) у 10 разів;
- в) у 16 разів;
- г) у 25 разів.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

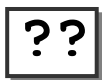
ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 5

АНАЛІЗ РИНКУ СИРОВИННИХ ТОВАРІВ

Зміст теоретичної частини заняття:

5. 1. Поняття, особливості ринку сировинних товарів. Структура.
5. 2. Чинники впливу на формування ринку сировинних товарів.
5. 3. Міждержавне регулювання світових ринків сировини.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.
2. Тестові завдання для самоконтролю

1. Світовий ринок руд і металів за галузевою структурою поділяється на:

- а) ринок чорних металів, ринок кольорових металів;
- б) ринок сировинних товарів, ринок готових виробів;
- в) ринок сировинних товарів, ринок напівфабрикатів;
- г) правильна відповідь не зазначена.

2. Світовий ринок руд і металів за товарною структурою поділяється на:

- а) ринок сировинних товарів;
- б) ринок напівфабрикатів, ринок готових виробів;
- в) ринок чорних і кольорових металів;
- г) правильні відповіді 1,2.

3. Світовий ринок чорних металів формують ринки:

- а) залізних, марганцевих, хромових руд та продукція їх обробки;
- б) чавуну, сталі, пропану;
- в) ніобію, кадмію, цезію, рідкоземельні метали;
- г) правильні відповіді 1,2.

4. Світовий ринок кольорових металів не формують ринки:

- а) марганцевих, хромових руд та продукція їх обробки;
- б) рідкісних кольорових металів;
- в) малих кольорових металів;
- г) дорогоцінних металів.

5. Найбільші світові запаси залізних руд зосереджені в регіонах:

- а) Латинської Америки, Австралії та Океанії;
- б) Західної Європи, Африки;
- в) Північної Америки, Західної Європи;
- г) Азії, Африки.

6. Найбільшим імпортером на світовому ринку залізної руди є:

- а) Китай;
- б) Республіка Корея;
- в) Німеччина;
- г) Японія.

7. Визначте країни-лідери у видобутку залізної руди:

- а) Канада, Ліберія, Казахстан;
- б) Бразилія, Австралія, РФ;
- в) Норвегія, ПАР, Китай;
- г) Китай, Франція, Габон.

8. Суттєвими особливостями сучасного світового ринку залізної руди є:

- а) зростання виробництва товарних залізних руд та обсягів міжнародної торгівлі ними;

- б) досягнення процесів концентрації виробництва залізної руди (закриття родовищ низки дрібних продуцентів та одночасне зростання потужностей крупних компаній);
- в) посилення процесів поглинання, консолідації;
- г) Усі відповіді правильні.

9. Визначте групу країн, що лідирують у світовому виробництві сталі:

- а) Китай, США, Японія, РФ;
- б) Канада, ПАР, ОАЕ;
- в) Австралія, Південна Корея, Казахстан;
- г) Ямайка, Німеччина, Австралія.

10. Значні континентальні перевезення сировини на світовому ринку кольорових металів зумовлені:

- а) не збіганням районів із значними запасами кольорових металів та районів їх споживання;
- б) розривом між початковими і кінцевими стадіями виробництва більшості кольорових металів;
- в) правильна відповідь не зазначена;
- г) правильні відповіді 1,2.

11. До особливостей руд кольорових металів, що позначаються на розвитку їх ринків, не відносять:

- а) надзвичайно різноманітний комплексний склад;
- б) порівняно низький відсоток корисної речовини у руді (рідко перевищує 5-10%);
- в) складну форму залягання у земній корі;
- г) неврегульованість світових цін на сировину для одержання кольорових металів.

12. Руди кольорових металів здебільшого розташовані у:

- а) промислово розвинутих країнах;
- б) нових індустріальних країнах;
- в) країнах, що розвиваються;
- г) правильні відповіді 1,2.

3. Ситуаційні вправи

Завдання 1

Проаналізуйте світовий ринок міді. Визначте правильні обсяги та сфери використання міді із зазначених варіантів:

- а) 50% - будівництво; 30% - електротехнічна промисловість; 15% - машинобудування;
- б) 50% - виробництво латуні, бронзи та мідно-нікелевих сплавів; 30% - машинобудування; 15% - будівництво;
- в) 50% - електротехнічна промисловість; 30% - машинобудування; 15% - будівництво;
- г) 50% - машинобудування; 30% - будівництво; 15% - виготовлення латуні, бронзи та мідно-нікелевих сплавів.

Завдання 2

Проаналізуйте світовий ринок паливно-енергетичних ресурсів. Визначте у скільки разів протягом ХХ ст. збільшилось використання паливно-енергетичних ресурсів (оберіть правильну відповідь із запропонованих варіантів):

- а) у 2 рази;
- б) у 10 разів;
- в) у 16 разів;
- г) у 25 разів.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 6

АНАЛІЗ СВІТОВОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Зміст теоретичної частини заняття:

- б. 1. Загальна характеристика світового ринку продовольчих товарів.
- б. 2. Класифікація продовольчих ринків.
- б. 3. Аналіз проблем світового ринку продовольчих товарів.
- б. 4. Основні тенденції розвитку світового ринку продовольчих товарів.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання для самоконтролю

1. Значення світового ринку продовольчих товарів полягає у тому, що він забезпечує:

- а) споживчий попит населення у продуктах харчування рослинного, тваринного, морського та океанічного походження;
- б) людство корисними речовинами (білками, вітамінами, мінеральними елементами)
- в) галузі промисловості рослинного і тваринного походження;
- г) усі відповіді правильні.

2. Необхідність функціонування світового ринку сільськогосподарських товарів зумовлена:

- а) відставанням темпів приросту світового виробництва продтоварів від зростання чисельності населення;
- б) абсолютним та прихованим голодом у країнах, що розвиваються;
- в) регіональними відмінностями у виробництві та споживанні продовольчих культур;
- г) усі відповіді правильні.

3. Світовий ринок сільськогосподарських товарів належить до:

- а) найбільш прогнозованих;
- б) середньо прогнозованих;
- в) найменш прогнозованих;
- г) не прогнозованих.

4. Для світового ринку сільськогосподарських товарів не характерними є:

- а) низькі темпи зростання товарообороту;
- б) високі темпи зростання товарообороту;
- в) різкі коливання обсягів експорту та імпорту;
- г) нестабільна ринкова кон'юнктура розміру цін.

5. Товарна структура світового ринку продовольчих товарів не містить позицій:

- а) товари рослинного походження;
- б) товари штучного походження;
- в) товари тваринного походження;
- г) товари рибальства та морського промислу.

6. Визначальними факторами, що впливають на кон'юнктуру ринку сільськогосподарських товарів, є:

- а) природні;
- б) демографічні;
- в) економічні;
- г) усі зазначені фактори, а також позаекономічні, специфічні.

7. Торгівля сільськогосподарськими товарами на світовому ринку здійснюється на:

- а) товарних біржах;

- б) аукціонах;
- в) товарних ярмарках;
- г) правильні відповіді 1,2.

8. Ціни на сільськогосподарські товари на світовому ринку орієнтуються на:

- а) біржові котирування;
- б) експортні ціни основних країн-постачальників;
- в) розрахункові ціни;
- г) правильні відповіді 1,2.

9. У першій половині ХХ століття провідними експортерами на світовому ринку продовольства виступали:

- а) країни середнього рівня економічного розвитку;
- б) країни низького рівня економічного розвитку;
- в) високорозвинені країни;
- г) правильні відповіді 1,2.

10. Сьогодні на світовому ринку продовольства домінують:

- а) країни низького рівня економічного розвитку;
- б) країни, що розвиваються;
- в) промислово розвинені країни;
- г) країни з перехідною економікою.

11. Визначте основних експортерів продовольства на світовому ринку:

- а) США, Канада, Австралія, країни ЄС;
- б) Китай, Індія, Японія, Туреччина;
- в) Франція, Бразилія, Великобританія, Мексика;
- г) Єгипет, Аргентина, Бельгія, РФ.

12. До багатих країн світу з дефіцитом продовольства відносять:

- а) Аргентину, Австралію;
- б) Японію, країни ОПЕК;
- в) Індонезію, Туреччину;
- г) Єгипет, Філіппіни.

13. Сьогодні світовий ринок зерна контролюють основні країни-експортери:

- а) США, Канада, Австралія, Аргентина, країни ЄС;
- б) Китай, Бразилія, США, Австралія;
- в) США, Японія, Індія, Туреччина, Канада;
- г) Австралія, Китай, Аргентина, країни Близького Сходу.

14. Найбільшими виробниками свинини на світовому ринку м'яса є:

- а) Китай, США, Німеччина, Іспанія;
- б) Польща, РФ, Мексика, Алжир;
- в) Італія, Великобританія, Бразилія, Канада;
- г) Філіппіни, Південна Корея, РФ, Бельгія, Польща.

15. Аналізуючи кон'юнктуру світового ринку молочних продуктів, необхідно враховувати:

- а) обсяг їх світового виробництва;
- б) рівень споживання;
- в) світовий експорт і світовий імпорт;
- г) усі зазначені показники, а також темпи інфляції, митний режим, демпінгові заходи.

16. Оптовий продовольчий ринок відрізняється від товарної біржі:

- а) немає різниці;
- б) асортиментом товарів;
- в) наявністю власного складського господарства;
- г) організацією торгівлі.

17. Оптовий ярмарок відрізняється від оптового продовольчого ринку:

- а) немає різниці;
- б) організацією торгівлі;
- в) епізодичністю поведінки;
- г) організацією проведення.

3. Ситуаційні вправи

Завдання 1

Вивчіть та проаналізуйте експорт зерна у світі. Визначте, який сумарний експорт пропозиції зерна з боку основної п'ятірки експортерів у загальному світовому обсягу торгівлі. Оберіть правильну відповідь:

- а) 64%;
- б) 74%;
- в) 84%;
- г) 94%.

Завдання 2

На основі аналізу тенденцій розвитку світового ринку зернових, оберіть правильне ствердження:

- а) світове виробництво зерна у короткостроковій перспективі здатне задовольнити попит на продукти зернового виробництва;
- б) світове виробництво зерна у довгостроковій перспективі здатне в цілому задовольнити попит на продукти зернового виробництва;
- в) світове виробництво зерна у коротко- і довгостроковій перспективі здатне задовольнити попит на продукти зернового виробництва навіть при очікуваному щорічному збільшенні населення планети на 80 млн. осіб;
- г) правильні відповіді 1,2.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 7

АНАЛІЗ РИНКУ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Зміст теоретичної частини заняття:

7. 1. Структура та особливості світового ринку промислових товарів.
7. 2. Характеристика світового ринку товарів тривалого використання.
7. 3. Світовий ринок товарів споживчого призначення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості розвитку світового ринку ракета-космічної продукції.
2. Розвиток світового ринку фармацевтичної продукції.
3. Характерні особливості світового ринку мікроелектроніки.

Практичні завдання

Тестові завдання для самоконтролю

1. Сукупність осіб та організацій, що закупають товари чи послуги, які використовуються при виробництві інших товарів і послуг називається ринком:

- а) товарів промислового призначення;
- б) виробників;
- в) продуктивних послуг;
- г) споживачів.

2. Позиціонування товарів – це:

- а) забезпечення товару чітко відокремленого місця на ринку і у свідомості споживачів;
- б) детальний аналіз характеристик товарів і послуг, які реалізують і надають конкуренти;
- в) технологія викладки товарів у роздрібній мережі;
- г) визначення конкурентоспроможності товару.

3. Декілька сегментів ринку, відібраних для маркетингової діяльності фірми, мають назву:

- а) споживча група;
- б) ринкова ніша;
- в) ринкове вікно;
- г) цільовий ринок

4. У залежності від поведінки споживачів розрізняють товари:

- а) повсякденного попиту, попереднього вибору, особливого попиту;
- б) споживчі, промислового призначення;
- в) короткострокового та тривалого використання;
- г) послуги, постійного попиту, імпульсивного придбання.

5. У залежності від призначення розрізняють товари:

- а) повсякденного попиту, попереднього вибору, особливого попиту;
- б) споживчі, промислові;
- в) короткострокового та тривалого використання;
- г) послуги, постійного попиту, імпульсивного придбання.

6. До товарів попереднього вибору належать:

- а) побутова техніка, взуття, меблі;
- б) цукерки, молочні продукти, безалкогольні напої;
- в) яхти, ексклюзивні ювелірні прикраси;
- г) вологі серветки, жувальна гумка.

7. Товари, заради придбання яких споживачі готові прикласти додаткові зусилля, мають назву:

- а) товари для екстрених випадків;
- б) товари тривалого використання;
- в) товари особливого попиту;
- г) товари постійного попиту.

8. Для міжнародної торгівлі промисловими товарами характерні такі особливості:

- а) зростання виробництва високотехнологічних виробів;
- б) перехід від одиничних до системних продажів;
- в) підвищуються вимоги імпортерів до екологічної безпеки товарів;
- г) довготермінове перевищення пропозиції над попитом;
- д) зниження тривалості життєвого циклу більшості видів товарів.

9. Основними світовими виробниками продукції мікроелектроніки є:

- а) Японія;
- б) США;
- в) Франція;
- г) Тайвань;
- д) Італія;
- е) Південна Корея.

10. Світовий ринок текстилю та одягу визначають наступні регіони:

- а) Південна Америка;
- б) Західна Європа;
- в) Африка;
- г) Близький Схід;
- д) Центральна Європа;
- е) Східна Азія.

11. Найпоширенішою формою торгівлі транспортними засобами на світовому ринку є:

- а) торгівля продукцією у розібраному вигляді;
- б) торгівля комплектним устаткуванням;
- в) торгівля готовою продукцією;
- г) усі відповіді правильні.

3. Ситуаційні справи

Завдання 1

Японські виробники телевізорів пропонують їх на світовому ринку по 400 доларів за одиницю. Ціна телевізора, виробленого в країнах ЄС, становить 440 доларів. У Норвегії діє митний тариф на імпорт телевізорів у розмірі 15%. Єдиний митний тариф ЄС складає також 15 %.

Визначте:

- а) телевізорам якого виробника віддадуть перевагу норвезькі покупці?
- б) якими стануть ціни телевізорів іноземних виробників, якщо Норвегія приєднається до митного союзу ЄС?
- в) чи вигідно Норвегії вступити до митного союзу ЄС?

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕМА 8

НАЛІЗ РИНКУ ПОСЛУГ

Зміст теоретичної частини заняття:

8. 1. Значення та особливості світового ринку послуг.
8. 2. Структура ринку послуг.
8. 3. Аналіз світового ринку транспортних послуг.
8. 4. Аналіз світового ринку туристичних послуг.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Лізинг та інші орендні послуги в міжнародному співробітництві.
2. Послуги міжнародного зв'язку.
3. Страхові послуги в міжнародній економічній діяльності.

Практичні завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми.

2. Тестові завдання для самоконтролю

1. Ринок послуг – це:

- а) система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію і перерозподіл капіталу між кредитором і позичальниками через посередників на основі попиту і пропозиції на капітал;
- б) форма інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає зближення і взаємоприспосадування усіх структур національних господарств;
- в) диверсифікована система спеціалізованих ринків послуг, участь у функціонуванні якої у той чи інший спосіб беруть усі країни;
- г) розгалужена система вузькоспеціалізованих ринків послуг;
- д) жодна з відповідей неправильна.

2. Провідними експортерами та імпортерами у світовій торгівлі комерційними послугами є:

- а) США;
 - б) країни ЄС
 - в) Канада;
 - г) Мексика;
 - д) Японія.
- а) транспортні;
 - б) консалтингові;
 - в) фінансово-кредитні;
 - г) туристичні;
 - д) професійно-ділові;
 - е) інформаційні.

3. Послуга – це:

- а) цілеспрямована дія економічного змісту, результат якої виражається у термінах споживчої вартості та проявляється як задоволення конкретної потреби людини;
- б) економічна діяльність одного відособленого та незалежного суб'єкта на користь та за згодою іншого за певну винагороду з його боку;
- в) зміна у становищі інституційної одиниці, яка відбулася в результаті дій та за взаємною згодою з іншою інституційною одиницею;
- г) усі відповіді правильні;
- д) жодна з відповідей не правильна.

4. Основними тенденціями розвитку сучасного світового ринку послугами є:

- а) зростання питомої ваги транспортних послуг;
- б) збільшення обсягів інформатизаційного бізнесу;
- в) збільшення частки туристичних послуг;
- г) уповільнення розвитку аудиторських послуг;
- д) зростання обсягів консультаційного бізнесу.

5. До форм міжнародних технологічних послуг належать:

- а) лізинг;
- б) франчайзинг;
- в) інжиніринг;
- г) антидемпінг;
- д) консалтинг.

6. Система безпосередньої передачі або продажу ліцензій на технологію або товарний знак – це:

- а) консалтинг;
- б) лізинг;
- в) франчайзинг;
- г) торгівля ліцензіями;
- д) інжиніринг.

7. Які з наведених видів туристичних операцій належать за формою співробітництва до міжнародного туризму:

- а) стаціонарний туризм;
- б) молодіжний туризм;
- в) організований туризм;
- г) короткотерміновий туризм;
- д) валютний обмін туристичними групами.

8. Постійний туризм – це різновид туризму за:

- а) характером організації подорожі;
- б) інтенсивністю туристичного потоку;
- в) демографічними ознаками;
- г) тривалістю перебування в подорожі.

9. Ринок інформаційних послуг зазвичай підрозділяється на:

- а) локальний;
- б) крапковий;
- в) місцевий;
- г) територіальний;
- д) національний;
- е) міжнародний.

10. Фінансовими вважаються такі послуги:

- а) діяльність з обміну валют;
- б) консультування щодо оподаткування;
- в) консультування з фінансового менеджменту;
- г) фінансовий лізинг;
- д) чиннікинг;
- е) франчайзинг;
- є) переказ грошей.

11. Товарною формою туристичного продукту є:

- а) туристична путівка;
- б) ваучер;
- в) тур;
- г) маршрут.

12. Зіркова система класифікації готелів базується на такій національній класифікації:

- а) французькій;
- б) італійській;

- в) німецькій;
- г) японській.

13. Всесвітня туристична організація є організацією:

- а) міжурядовою;
- б) міжнародною неурядовою комерційною;
- в) неурядовою міжнародною некомерційною;
- г) міжнародною неурядовою політичною.

3. Ситуаційні справи

Завдання 1

Проаналізуйте характерні ознаки світового ринку послуг з ринками традиційних товарів. Чим зумовлені специфічні ознаки світового ринку послуг порівняно з ринками товарів?(оберіть відповідь та обґрунтуйте її):

- а) надання більшості видів послуг потребує більшої присутності з кордоном безпосередніх виробників послуг або ж присутності іноземних споживачів у країні виробництва послуги
- б) послуги не проходять митний контроль і не оформляються вантажною декларацією
- в) сфера послуг більше захищається державою від іноземної конкуренції, ніж сфера матеріального виробництва
- г) усі твердження правильні.

Завдання 2

У країні зростають доходи фізичних та юридичних осіб. Визначте, яка спостерігається тенденція:

- а) тенденція до збільшення споживання послуг
- б) тенденція до зменшення споживання послуг
- в) споживання послуг залишається незмінним
- г) жодне припущення невірне.

Завдання 3

Проаналізуйте структуру власників лізингових компаній. Які з перелічених представників володіють більше ніж 50% статутного капіталу?:

- а) банки та інші фінансові установи
- б) інші юридичні особи (окрім банків та інших фінансових установ)
- в) фізичні особи
- г) держава.

Завдання 4

Американський банк, що функціонує у Німеччині, займається кредитуванням німецьких громадян. Визначіть, до якої категорії фінансових послуг відноситься дана діяльність:

- а) фінансових послуг, наданих чи отриманих від резидентів резидентними фінансовими установами
- б) фінансових послуг, наданих нерезидентними фінансовими установами резидентним чи отриманих ними
- в) фінансових послуг, наданих або отриманих від резидентних (закордонних) нерезидентними (внутрішніми) фінансовими установами
- г) фінансових послуг, наданих або отриманих резидентними (закордонними) від резидентних (внутрішніх) фінансових установ.

Очікувані загальні та спеціальні компетенції, програмні результати навчання:

ЗК1, ЗК2; ЗК6;

СК1, СК2, СК3; СК4; СК5; СК12;

ПРН1; ПРН2; ПРН 5; ПРН 7; ПРН 11; ПРН 14; ПРН 15; ПРН 17; ПРН 19; ПРН 21.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Аналіз міжнародної торгівлі – це вивчення експорту та імпорту певного товару за період не менш 3- 5 останніх роки.

Атомістичний ринок – тип ринку, де існує багато постачальників, жорстка конкуренція, слабка пропозиція.

Аукціонна торгівля - це публічні торги з продажу аукціонній продукції озвученим або неозвученим способом із змагальним характером їх проведення, в результаті чого товари переходять у власність покупця, який запропонував найвищу ціну.

Базисна ціна – ціна товарів з фіксованими якісними характеристиками в задалегідь обумовленому географічному пункті.

Внутрішній ринок – форма господарського спілкування, за якої все, що іде на продаж, надається покупцю безпосередньо виробником всередині країни.

Глобалізація – процес формування всепланетарного суспільства.

Готова продукція – продукція, яка призначена для кінцевого споживання.

Експорт – вивіз за межі країни товарів для реалізації на зовнішньому ринку.

Зовнішньоекономічні прогнози – це вихідна інформація для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які дозволяють мінімізувати комерційні ризики при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з товарів і послуг оплачуваного вивезення, ввезення (експорту/імпорту).

Імпорт – ввезення товарів на територію країни-імпортера.

Індекс цін - статистичний показник, що застосовується для вимірювання динаміки цін у часі і в просторі, являє собою відносну величину.

Інтеграція – це вищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин, збалансований розвиток економіки країн.

Класифікація – це розподіл товарів на однорідні класи, групи на основі схожості товарів за найбільш суттєвими ознаками.

Кон'юнктура світового ринку – це сукупність умов, факторів, показників, що характеризують економічну ситуацію на певному товарному ринку на певний період часу, співвідношення попиту і пропозиції.

Конкуренція – це боротьба між товаровиробниками за найбільш вигідні умови виробництва і збуту товарів з метою отримання найбільших прибутків, завоювання певного сегмента ринку.

Кооперування – це об'єднання зусиль декількох країн для випуску та торгівлі певними товарами.

Міжнародна торгівля – це обмін товарами і послугами між державами.

Міжнародний консалтинг — це вид міжнародної діяльності з надання послуг, яку здійснюють спеціалізовані фірми одних країн у вигляді надання порад державам, виробникам, продавцям і покупцям інших країн з широкого кола питань економічної діяльності, а також яку здійснюють спеціалізовані фірми одної країни у вигляді порад з питань зовнішньоекономічної діяльності фірмам з цієї ж країни.

Міжнародний лізинг — це складна фінансова операція, при якій спеціальна лізингова фірма (орендодавець) у відповідності з домовленістю з офіційним орендарем купує у виробника відповідне устаткування, обладнання, машини, наймає людей і передає на визначений час за встановлену плату орендарю.

Міжнародний поділ праці – це спеціалізація окремих країн на виробництві окремих товарів для обміну ними.

Міжнародний ринок – частина національних ринків, які безпосередньо пов'язані із зарубіжними ринками.

Міжнародний факторинг — це вид міжнародної діяльності з надання послуг у сфері міжнародного фінансування, при якому постачальник товарів віддає короткотермінові вимоги за товарними угодами факторинговій компанії з метою негайного отримання більшої частини платежу (як правило, 70-90% платежу уже за 2—3 дні), гарантії повного погашення заборгованості, зниження витрат при проведенні розрахунків.

Міжнародний форфейтинг - це такий вид діяльності з надання послуг у сфері міжнародного фінансування, при якому експортер продає форфейтеру (форфейтинговій компанії) без права регресу боргове зобов'язання іноземного покупця, яке виступає у формі комерційного переказного або простого векселя з авалем.

Міжнародний френчайзинг — це система міжнародних відносин з надання послуг, що виникають з приводу надання дозволу відомою великою фірмою однієї країни бізнесмену чи фірмі (як правило, малому підприємству) іншої країни на використання її торгової марки або на експлуатацію її готового підрозділу.

Міжнародні торги - це змагальні методи торгівлі, при якому організатор торгів заздалегідь визначає умови проведення конкурсу між діловими партнерами, включаючи основні умови майбутнього договору, процедуру подання та склад тендерних пропозицій

Монополістичний ринок – тип ринку, де домінує один або дуже обмежена кількість постачальників.

Напівфабрикати – продукти, що потребують подальшої обробки або включення до складу інших товарів.

Національний ринок – внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців.

Номенклатура – це перелік товарних найменувань (позицій), розподілених за прийнятою класифікаційною схемою.

Олігополістичний ринок – тип ринку, де панує група значних продавців і покупців.

Підвищувальна кон'юнктура (ринок продавця) – стабільне перевищення попиту над пропозицією.

Понижувальна кон'юнктура (ринок покупця) – перевищення пропозиції над попитом.

Попит – це форма виразу потреб людей у тих чи інших споживчих благах.

Потреби – це нестатки, підкріплені певним соціально-культурним рівнем людини.

Прогноз кон'юнктури світового ринку – це об'єктивне, науково обґрунтоване судження про динаміку основних параметрів (показників) об'єкта, що аналізується, та альтернативних варіантів їх можливого розвитку за умови виконання за заздалегідь прийнятих гіпотез та передумов, які сформульовані розробником прогнозу для заданої перспективи.

Ринок послуг — це розгалужена система вузькоспеціалізованих ринків, зокрема ринку транспортних послуг, комунікацій, комунального обслуговування, громадського харчування, туристично-рекреаційних послуг.

Ринок туристичних послуг – це система світових господарських зв'язків, де здійснюється процес перетворення туристично-екскурсійних послуг на грошові кошти і зворотне перетворення грошових коштів на туристично-екскурсійні послуги.

Світова пропозиція – це кількість товару, яку виробники готові реально запропонувати покупцеві за існуючого рівня світових цін на ринку та певних виробничих потужностей.

Світова ціна – це грошовий еквівалент інтернаціонально вартості виробництва того чи іншого товару, яка об'єктивно встановлюється на світовому ринку.

Світовий попит – це така кількість товару, за яку покупець здатний заплатити гроші при даному рівні цін.

Світовий ринок товарів і послуг – сукупність національних ринків, поєднаних між собою всесвітніми господарськими зв'язками на основі міжнародного поділу праці, спеціалізації, кооперування, інтеграції виробництва та збуту товарів та послуг.

Світовий ринок товарів побутового призначення - це сфера товарно-грошового обміну між країнами, яка базується на міжнародному поділі праці у виробництві цих товарів.

Сировинні товари – речовини природного та штучного походження, що є основою для виробництва готової продукції.

Система транспортних послуг – це складний комплекс різноманітних послуг, а також правил, принципів та закономірностей їх надання, який забезпечує нормальну роботу міжнародної транспортної системи.

Спеціалізація – це випуск та реалізація певних товарів і послуг.

Стратегія – це комплекс маркетингових заходів для проникнення та закріплення на світових товарних ринках, розширення зайнятих сегментів певних ринків.

Структура СРТП (сегментація ринку) – це поділ світових ринків за певними ознаками на окремі частини.

Товар – це все, що може задовольнити потребу або побажання і пропонується ринкові з метою привернення уваги, придбання, використання чи споживання.

Товарна номенклатура – це групи (серії) товарів, тісно пов'язаних між собою або через подібність використовуваних функцій, або якісних властивостей.

Товарна структура експорту (з країни, групи країн, усіх країн світу) – це систематизація за певними ознаками сукупності товарів, що вивозяться.

Товарна структура імпорту до країни або групи країн - це систематизація за певними ознаками сукупності товарів, що ввозяться.

Товарний асортимент – це сукупність усіх товарних одиниць, які пропонує покупцям конкретний продавець.

Товарна біржа – це організований ринок, призначений для продажу різних товарів, що користуються попитом і розташовуються поблизу великого торговельного та економічного центру.

Торговельне сальдо – це різниця між вартісними обсягами експорту та імпорту.

Торговельний обіг - це сума вартісних обсягів експорту й імпорту.

Ціна товару – це кількість грошових одиниць певної валютної системи, яку має заплатити покупець продавцю в тій чи іншій валюті за весь товар або одиницю товару на узгоджених базисних умовах.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Сутність і структура світового товарного ринку.
2. Особливі види ринків.
3. Аналіз шляхів розвитку та умов виникнення світових товарних ринків.
4. Класифікація світових товарних ринків.
5. Кон'юнктура: визначення, фактори та умови формування.
6. Класифікація кон'юнктури.
7. Етапи дослідження і показники аналізу кон'юнктури ринку.
8. Ціноутворення на світових товарних ринках.
9. Аналіз проблем сучасного ціноутворення.
10. Особливості світового ринку машин та обладнання.
11. Сегменти світового ринку машин та обладнання.
12. Аналіз ціноутворення на машини та обладнання.
13. Аналіз світової торгівлі машин та обладнання.
14. Сутність світового ринку палива та енергоресурсів
15. Енергетичні баланси.
16. Світовий ринок нафти і нафтопродуктів.
17. Аналіз світового ринку газу.
18. Світовий ринок вугілля.
19. Світовий ринок електроенергії та інших енергоносіїв.
20. Поняття, особливості ринку сировинних товарів
21. Чинники впливу на формування ринку сировинних товарів.
22. Міждержавне регулювання світових ринків сировини.
23. Загальна характеристика світового ринку продовольчих товарів.
24. Класифікація продовольчих ринків
25. Аналіз проблем світового ринку продовольчих товарів.
26. Основні тенденції розвитку світового ринку продовольчих товарів
27. Структура та особливості світового ринку промислових товарів
28. Характеристика світового ринку товарів тривалого використання
29. Світовий ринок товарів споживчого призначення.
30. Значення та особливості світового ринку послуг.
31. Структура ринку послуг
32. Аналіз світового ринку транспортних послуг.
33. Аналіз світового ринку туристичних послуг.
- 34.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань з навчальної дисципліни «Аналіз світових товарних ринків» проводиться за рейтинговою системою. Загальний рейтинг з дисципліни складає 100 балів. Загальна кількість балів між видами контролю розподіляється наступним чином:

Робочою програмою передбачено здачу 2 модулів, що в свою чергу включають 4 змістових модулів. Розподіл балів проводиться наступним чином, згідно структури даної дисципліни за модульною системою:

- максимальна кількість балів за проходження 2 модулів – 75 балів;
- максимальна кількість балів за перший модуль – 40 (20 балів винесено на поточну роботу студента по засвоєнню навчального модуля під час практичних занять; 20 балів винесено на проходження тестування по засвоєнню лекційного матеріалу);
- успішною є проходження модуля, якщо студент(ка) набрав(ла) не менше 60% балів;
- максимальна кількість балів за другий модуль – 35 (15 балів винесено на поточну роботу студента по засвоєнню навчального модуля під час практичних занять; 20 балів винесено на проходження тестування по засвоєнню лекційного матеріалу);
- успішною є проходження модуля, якщо студент(ка) набрав(ла) не менше 60% балів;
- максимальна кількість балів, отриманих при здачі екзамену – 25 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен, 8 семестр

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота					
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	20		20	15		25		100
№ лекції	Вид робіт	Бал	№ лекції	Вид робіт	Бал	Теоретичний курс	10	
Лекція 1	Пр. зан. 1	5	Лекція 5	Пр. зан. 5	4	Практичний курс	15	
Лекція 2	Пр. зан. 2	5	Лекція 6	Пр. зан. 6	4			
Лекція 3	Пр. зан. 3	5	Лекція 7	Пр. зан. 7	4			
Лекція 4	Пр. зан. 4	5	Лекція 8	Пр. зан. 8	3			

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

БАЗОВА

Нормативні та інструктивні матеріали

1. Закон України «Про єдиний митний тариф» від 05.02.1992 № 2097-ХІІ.
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 29.
3. Закон України «Про іноземні інвестиції» // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 36.
4. Закон України «Про митну справу в Україні» від 25.06.1991 № 1262-ХІІ.
5. Закон України «Про промислово-фінансові групи в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 23. — С. 301–306.
6. Закон України «Про регулювання товарообмінних операцій в галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23.01.1995 № 351-ХІV.
7. Закон України «Про режим іноземного інвестування» // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 19.
8. Указ Президента України «Про заходи по вдосконаленню кон'юнктурно-цінової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності» від 10.02.1996 № 124-96.

Наукова та навчальна література

Основна

1. Іванова Л. О. Кон'юнктура ринків : навч. посібник / автори Іванова Л. О., Музика О. М. — Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. — 447 с.
2. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. Посіб. — К.: Знання - Прес, 2002. — Гл. 14–16.
3. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. — К.: Знання-Прес, 2002. — С. 41–170.
4. Кредісов А.І., Березовенко С.М., Биков Г.М., Волошин В.В., Расшивалов Д.П. та ін. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. — К.: ВІРА-Р Альтпрес, 2002. — С. 1–4.
5. Кучеренко В. Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: [Навчальний посібник] /В.Р. Кучеренко, А.В. Андрейченко, С.А. Горбаченко, Р.В. Грінченко, В.А. Карпов. — Одеса: ОНЕУ, 2014. — 345 с.
6. Орлов П. А. Збутова діяльність промислових підприємств: теорія та напрямки розвитку : монографія / П. А. Орлов, Г. О. Холодний, Т. І. Притиченко та ін. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. — 232 с.
7. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III // Голос України. — 2001. — № 37. — С. 45.
8. Пузакова Е.П. Мировая экономика: Навчальний посібник. — Р-н-Д.: Феникс, 2001. — С. 222–261.
9. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник .-К.:ЦУЛ, 2014 . — 377 с.
10. Телетов О. С. Маркетинг у промисловості : підручник / О. С. Телетов. — К. : Центр навч. літератури, 2004. — 248 с.

Допоміжна

1. Бураковський І. Теорії міжнародної торгівлі. — К.: Основи, 2000. — 450 с.
2. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003. — 660 с.
3. Гонтар В. М. Дослідження кон'юнктури світових товарних ринків: Навч. посіб. — К.: УММБ, 1998. — 15 с.
4. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 293 с.
5. Жук М. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: Підручник. — Чернівці: Рута, 2004. — 560 с.
6. Інфраструктура товарного ринку: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 255 с.

7. Коваленко Ю. О., Румянцев А. П. Міжнародна торгівля послугами. — К.: Центр навч. л-ри, 2003. — 343 с.
8. Козак Ю. Г., Логвинова Н. С., Ржепішевський К. І. та ін. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: Центр навч. л-ри, 2003. — 18 с.
9. Козик В. В., Панкова Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. — К.: Знання — Пресс, 2001. — 36 с.
10. Кучеренко В. Р. Моніторинг світових ринків харчової сировини і продукції АПК: [Навчальний посібник] /В.Р. Кучеренко, А.В. Андрейченко, Р.В. Грінченко.- Одеса,2013. — 111 с.
11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник /За ред. .Козака Ю.Г., Логвинової Н.С., Сіваченка І.Ю.-2-ге вид., перераб.і доп.- К.:ЦУЛ,2016 . — 792 с.
12. Ляшенко Г. П., Лазебник Л. Л. Кон'юнктурні дослідження на світових товарних ринках: Навч. посіб. — Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. -15с.
13. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О. А. Кириченко. — К.: Знання, 2005. — 287 с.
14. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003. — 948 с.
15. Осика С. Г., П'ятницький В. Т. Світова організація торгівлі: Підручник. — К.: К.І.С., 2001. — 516 с.
16. Пазуха М. Д. Кон'юнктура світових товарних ринків: Навч. посібник. — К.: Центр навч. л-ри, 2008. — 272 с.
17. Перейгер Д., Пономаренко С. Торгівельні партнери України: пошук шляхів поглиблення співробітництва // Економіка України. — 2002. - №11. — С. 68.
18. Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. — К.: Таксон, 2000. — 318 с.
19. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Міжнародна торгівля послугами: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2003. — 360 с.
20. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник: У 2 ч. — К.: КНТЕУ, 2005, 2006. — 240 с.
21. Система світової торгівлі: Практ. посіб.: Пер. з англ. — К.: К.І.С., 2002 —15 с.
22. Солонінко К.С. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2008. — С. 187-212.
23. Солонінко К.С., Урманов Ф.Ш., Ярошенко С.А. Світова економіка і міжнародні економічні відносини. — Житомир: ЖІТІ, 1998. — С. 202 — 213.
24. Філіпенко А.С., Будкін В.С., Гальчинський А.С. та ін.Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть. — К.: Либідь, 2002. — С. 84-99; 176-231.
25. Філіпенко А.С., Будкін В.С., Веклич О.О., Годун С.Д., Дудченко М.А. та ін. Світова економіка. — К.: Либідь, 2002. — С. 112-131.
26. Циганкова Т. М., Петрашенко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля : Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001. — 488 с.
27. Шканова О. М. Інфраструктура товарного ринку: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 180 с.
28. Шпак В. А., Кондорі Ромео. Міжнародна торгівля: Практикум. — К.: УВПК “Екс об”, МАУП, 2004. — 384 с.
29. Шкварчук Л. О. Ціни та ціноутворення. — К.: Кондор, 2003. — 460 с.

Інформаційні ресурси

Сторінка курсу в А-Tutor (ID: 3319). URL: <https://dl.tntu.edu.ua/index.php>

Адреси бібліотек:

1. Науково-технічна бібліотека ТНТУ:

Україна, 46001, м. Тернопіль, вул. Руська 56, корпус №2

<http://library.tntu.edu.ua/>

2. Обласна універсальна наукова бібліотека:

46020, Тернопіль, Шевченка, 15

<http://www.library.te.ua>

Інтернет ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua/> - офіційний сайт Верховної Ради України.
 2. <http://www.minfin.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства фінансів України.
 3. <http://www.bank.gov.ua/> - офіційний сайт Національного Банку України.
 4. <http://ukrstat.gov.ua> - офіційний сайт Державного комітету статистики України.
- <http://ua-ekonomist.com/> - український журнал Економіст.